

Nico Riemersma e.a. (red.), *Van God gesproken. Opstellen over bijbelse theologie aangeboden aan Joep Dubbink* (Amsterdamse Cahiers Supplement Series 19), Amsterdam: Societas Hebraica Amstelodamensis 2023, 375 pp., € 32,00; 9789492526724.

Deze feestbundel is verschenen ter gelegenheid van de 65ste verjaardag van Joep Dubbink, bijzonder hoogleraar Bijbelse Theologie aan de VU. De bundel telt 32 lezenswaardige bijdragen van collega's en vrienden die in het Nederlands dan wel het Duits of het Engels zijn geschreven. De titel van de bundel is weinig origineel - in mijn boekenkast staan nog twee boeken met dezelfde titel - maar hij geeft wel de dubbelzinnigheid weer van ons spreken: namens God of over God. Bij de eerste mogelijkheid springt de bijdrage van Eep Talstra eruit: 'Wie zegt "ik", als God "ik" zegt: God in Deuteronomium 32'. Talstra breekt een lans voor het spreken van God serieus te nemen als God 'ik' zegt. Men doet volgens hem geen recht aan de rolverdeling en het plot van bijbelteksten als je de stukken in de derde en die in de eerste persoon uitlegt als woorden van een schrijver hoe deze God ziet. Ook Archibald van Wieringen ziet God zelf aan het woord in Jesaja 1:2-31. Niet rechtstreeks, wel op een communicatief verrassende wijze waarin de tekst-immanente lezer intrinsiek is betrokken. De meeste bijdragen gaan echter over het spreken over God, en dan met name over het godsbeeld in een bepaald bijbelboek of in een specifiek bijbelgedeelte, of een exegetisch interessante tekst. De bijbelboeken Jeremia, Ezra-Nehemia en Zacharia worden niet behandeld, die laat men aan de jubilaris over. Daarnaast zijn er nog een aantal andersoortige bijdragen: Janet Dyk onderzoekt welke werkwoorden in de Hebreeuwse Bijbel worden verbonden met een naam van God als subject. Eleonora Hof zoomt in op het genderperspectief bij het ter sprake brengen van God in bijbelvertalingen. Rinse Reeling Brouwer vraagt zich aan de hand van Katherine Sondereggers *Systematic Theology II* af of systematici buiten de bijbelse theologie om tot adequate dogmatische ontwerpen kunnen komen. Willien van Wieringen richt zich op de geslachtelijkheid van God in het Oude Testament en op middeleeuwse interpretaties van Hooglied. Klaas Holwerda vraagt ten slotte aandacht voor de manier waarop over God wordt gesproken in de ensembles van schriftlezingen zoals die in het Gemeenschappelijk Leesrooster staan. De meeste bijdragen gaan dus over het godsbeeld of aspecten van God zoals die in de Schriften tot ons komen.

De bijdragen worden gekenmerkt door een sterke nadruk op het eigene van de tekst ('de tekst mag het zeggen'). Een historisch-kritische lezing zal men er te vergeefs zoeken. In die zin past de bundel in de traditie van de Amsterdamse School. Zoals in zoveel feestbundels zijn de bijdragen nogal verschillend van aard. Waar de ene scribent het godsbeeld in een heel bijbelboek beschrijft, beperkt de ander zich tot een aspect van God in een aantal verzen die tekstkritisch worden onderzocht.

Na het lezen van de bundel roept dit wel de vraag op wat bijbelse theologie is. Het lijkt erop dat zij de optelsom is van de afzonderlijke theologieën van verschillende oudtestamentische, deuterocanonieke en nieuwtestamentische schrijvers. Grote, verbindende, lijnen worden er nauwelijks getrokken of specifieke thema's opnieuw bekeken. Enerzijds is dit een kracht omdat wij zo oog houden voor het detail, maar anderzijds ook een zwakte omdat wij van en over God mogen spreken zoals Hij in het geheel van de Schriften tot ons komt.

Alco Meesters

Deze recensie verscheen in *Kerk en Theologie* 75/2 (2024), 226-227.